

Van de Redactie: Grote Infrastructuurprojecten, Kosten-Baten Analyse en Kostenoverschrijdingen

Bert van Wee

Technische Universiteit Delft (TUD)¹

Hugo Priemus

Technische Universiteit Delft (TUD)

In 2000 verscheen de OEI-leidraad, die aangeeft, dat grote, nationale infrastructuurprojecten voorafgaand aan besluitvorming, moeten worden beoordeeld met een Kosten-Baten Analyse (KBA). Sindsdien is de KBA niet meer weg te denken uit de Nederlandse onderzoekspraktijk, en worden er vele discussies gevoerd in wetenschap en beleid over de KBA. Diverse wetenschappelijke artikelen over de KBA zijn er de afgelopen twaalf jaar in dit tijdschrift verschenen. Daarbij krijgen discussies over de baten meer aandacht dan die over de kosten. Omdat uit internationaal onderzoek is gebleken dat wereldwijd de kosten van grote infrastructuurprojecten vaak veel hoger zijn geworden dan verondersteld in vroege fasen van de besluitvorming, heeft het toenmalige ministerie van Verkeer en Waterstaat de TUDelft gevraagd deze problematiek voor Nederland te onderzoeken.

Als resultaat van dit onderzoek verdedigde Chantal Cantarelli op 28 november 2011 aan de TUDelft haar proefschrift, getiteld "*Cost Overruns in Large-scale Transport Infrastructure Projects - A theoretical and empirical exploration for the Netherlands and worldwide*". Het proefschrift, dat is gebaseerd op zes artikelen in wetenschappelijke tijdschriften, geeft inzicht in de problematiek van kostenoverschrijdingen van grote infrastructuurprojecten in Nederland, en gaat in op de theorie van kostenoverschrijdingen. Naar aanleiding van het verschijnen van het proefschrift heeft het Tijdschrift Vervoerswetenschap het initiatief genomen tot dit themanummer. Dit themanummer gaat in op de kwaliteit van kostenschattingen en enkele andere actuele onderwerpen rond KBAs.

Dit nummer bevat drie artikelen die zijn gebaseerd op het proefschrift van Cantarelli. Een artikel van Cantarelli, Flyvbjerg, Molin en Van Wee beschrijft de resultaten van het empirisch onderzoek. Dezelfde auteurs beschrijven in een tweede artikel het fenomeen van 'lock-in' dat kan optreden in het besluitvormingsproces, waardoor er geen weg terug meer is na een positief voornemen tot aanleg van grote infrastructuurprojecten, voorafgaand aan het formele besluit. In een derde paper bespreken Cantarelli en Van Wee de implicaties van de onderzoeksresultaten voor besluitvorming.

¹ PO Box 5015, 2600 GA, Delft, T: +31(0)152781144, F: +31(0)152782719, E: g.p.vanwee@tudelft.nl

Daarnaast bevat dit themanummer nog drie andere artikelen. Annema en Koopmans gaan in op de wijze waarop effecten op de leefomgeving worden meegenomen in Nederlandse KBAs. Beukers, Bertolini en te Brömmelstroet presenteren de resultaten van empirisch onderzoek naar de percepties van KBA-betrokkenen ten aanzien van het KBA-proces. Tenslotte geeft Van Wee een overzicht van kritieken vanuit een ethisch-filosofisch perspectief op KBAs.

Uit de bijdragen wordt duidelijk dat er nog steeds kritische kanttekeningen kunnen worden geplaatst bij de huidige KBA-praktijk, dat verdere verbeteringen van het instrument zijn geïndiceerd, maar ook dat de KBA onmisbaar is, niet alleen voor nationale maar ook regionale infrastructuurprojecten. Voorts lijkt het erop dat in Nederland de kostenramingen minder onbetrouwbaar zijn dan in vele andere landen deels door toepassing van de KBA en deels door de toepassing van het budgetmechanisme en leereffecten in de publieke sector.